

ไพศาล ศรีพลพรรค 2550: ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ: กรณีศึกษาโครงการจัดการลุ่มน้ำน่านตอนบน หน่วยจัดการต้นน้ำน้ำแหม
จังหวัดน่าน ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชา
ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ปรชานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี ภัทรธรรม,
วท.ม. 125 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการมีส่วนร่วม
กิจกรรมในพื้นที่หน่วยจัดการต้นน้ำน้ำแหม โครงการจัดการลุ่มน้ำน่านตอนบน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้ง
นี้มีจำนวน 154 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนเป็นชาย ร้อยละ 79.2 มีอายุเฉลี่ย 46.7 ปี จบการศึกษาต่ำกว่าชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 61.0 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.7 คน เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้อำนวยความสะดวกมาก
ที่สุด คือ วิทยุ ร้อยละ 98.7 รองลงมาจะเป็นโทรทัศน์ ร้อยละ 97.4 การใช้สารเคมีในบ้านเรือนมากที่สุด คือ แชมพู
สระผม ร้อยละ 96.1 ส่วนในไร่นาใช้ปุ๋ยเคมีมากที่สุด ร้อยละ 92.9 การกำจัดของเสียในบ้านเรือนพบว่ากำจัดขยะ
โดยมีรถขยะมาเก็บ ส่วนในไร่นาประชาชนปล่อยให้น้ำระเหยไปเองตามธรรมชาติ การกำจัดน้ำเสียในครัวเรือน
ประชาชนทิ้งลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 87.7 การใช้สารจุลินทรีย์บำรุงดิน ร้อยละ 63.0 สำหรับการมีส่วนร่วม
การปฏิบัติตามแผน-ปลูกป่าประชาชนทั้งหมดมีส่วนร่วม รองลงมาคือ การวิเคราะห์เพื่อการวางแผน ร้อยละ 79.7
การทำแนวกันไฟ ร้อยละ 79.2 อบรมหลักสูตรอาชีพนอกการเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ 76.6 การวางแผน
ร้อยละ 73.4 การอบรมหลักสูตรอื่นๆ ร้อยละ 63.7 การติดตามและประเมินผล ร้อยละ 62.3 การบำรุงสร้างฝาย
ร้อยละ 60.4 และการลาดตระเวน ร้อยละ 55.2 จากการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีปัจจัยแตกต่างกันมี
ส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกันไปประการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษา ครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ของโครงการควรมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างฝายต้นน้ำและทำแนวกันไฟให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อจะได้สามารถ
ทำการอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติได้ และควรมีการพัฒนาสื่อที่มีประสิทธิภาพให้แก่ประชาชนที่มี
การศึกษาน้อยสามารถเข้าใจและเกิดความรู้ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างง่ายและนำไป
ปฏิบัติได้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

